

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

4.8.2026

TIPPURI, NEISSERIA GONORRHOEAE

Itämisaika ja oireet

- Itämisaika on miehillä 1–5 vrk ja naisilla 2–3 viikkoa.
- Tippuri voi olla oireeton tai vähäoireinen.
- Miehillä voi oireena olla uretriitti ja kellertävä vuoto, naisilla epämääräinen valkovuoto, virtsaamiskirvely ja alavatsakipu.
- Proktiitti (peräsuolen limakalvon tulehdus) ja faryngiitti(nielutulehdus) ovat usein oireettomia tai vähäoireisia.
- Suu-nielutartunnoissa tippuri voi oireilla kurkkukipuna ja kirvelynä suussa ja peräsuolitartunnoissa voi olla kirvelyä ja limaista vuotoa. Silmään levitessään tippuri aiheuttaa silmän sidekalvon punoitusta ja räbmimistä.
- Hoitamattomana tippuribakteeri voi levitä verenkiertoon ja aiheuttaa niveltulehduksen tai harvinaisen verenmyrkytyksen.
- Tartunnanjäljitys on tärkeää tartuntojen leviämisen estämisessä.

Laboratoriodiagnostiikka/näytteenotto

Chlamydia trachomatis ja neisseria gonorrhoeae nukleiinihappo näyte (1738 CtGcNhO).

Ensivirtsanäyte ja tikkunäytteet limakalvoilta otetaan seksitartuntariskin anatomisista paikoista (cervix, vagina, rectum, nielu).

Ensivirtsanäytteenotto ja tikkunäytteenotonvälineet:

UROGENITAALIALUEEN TUTKIMUKSET

Alinity m multi-Collect Specimen Collection Kit (G113651-1)

Näytteenottoasetti tarkoitettu virtsa-,
cervix-, rectum-, nielu- ja
silmanäytteille.

-CtGcNhO (1738), C trachomatis ja N
gonorrhoeae, NhO.

Gonokokkiviljelynäyte (1506 GcVi), otetaan uretrasta (virtsaputki), cervixistä (kohdunkaulakanavasta), nielusta ja rektumista (peräsuolen limakalvolta). Asiakkaalta varmistetaan

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

4.8.2026

seksitartuntariskin anatomiset paikat, joista näytteet otetaan. Oireisen tippuriepäilyn yhteydessä suositellaan ensisijaisesti otettavaksi GcVi- näyte. Näytevastauksesta saadaan samalla tieto antimikrobiherkkyysmäärittämisestä.

Näyte pitää olla 24 h tunnin sisällä toimitettuna HUSlabiin. Sen vuoksi **viljelynäytteitä ei voi ottaa perjantaina klo 11 jälkeen, viikonloppuisin, eikä arkipyhien edellä olevina päivinä.**

Gonokokkiviljelynäytteen ottovälineet/anatominen kohta/1 x näyte:

MÄRKÄTUTKIMUKSET

Geelikuljetusputki amies (G104594)

Pu-BaktVi1 (3491) Anaerobi- ja aerobibakteeriviljely, **syvämarkä**

Pu-BaktVi2 (3492) Aerobiviljely, **pintamarkä**

Ps-StrVi (2703) Streptococcus viljely nielusta

Ps-BaktVi (4290) Laaja bakteeriviljely nielusta

Fl-StrBVi (1729) Streptococcus agalactiae (B) viljely

-GcVi (1506) Neisseria gonorrhoeae-viljely

Ts-HepyVi (4117) Helicobacter pyloriviljely (Biopsianäyte). Hiiltä sisältävät bakteerikuljetusputket eivät sovellu.

-ListVi (2257) Listeriaviljely

Huom! Piilolinssi tulee laittaa geeliin sisälle.

Metallivartinen näytteenottotikku otettaessa GcVi-näytettä miehiltä virtsaputkesta

Miesten virtsaputkesta otettaville -GcVi- näytteille on saatavilla näytteenottoasetti, joka sisältää metallivartisen kapean tikun (oranssi korkki) sekä geelin sisältävän bakteerikuljetusputken (väritön korkki). Näyte otetaan oranssikorkkisella metallivartisella tikulla ja tikku laitetaan bakteerikuljetusputkeen poistamalla siitä väritön korkki.

Näytteenottoasettejä voi pyytää laboratorion asiakaspalvelusta.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

4.8.2026

Lääkehoito

- Jos tippurin nukleiinihapon osoitustesti on positiivinen eikä viljelynäytettä ole otettu, on ennen hoitoa otettava viljelynäyte mahdollista antibiootinresistenssimäärittystä varten. Samalla käynnillä, näytteenoton jälkeen potilaalle voidaan aloittaa hoito:
- Jos mikrobilääkeherkkyys ei ole tiedossa: keftriaksoni 1 g i.m. + atsitromysiini 2 g p.o.
- Keftriaksoniherkät kannat: Keftriaksoni 1 g × 1 i.m.
- Kefalosporiiniyliherkkien potilaiden kohdalla konsultoi infektiolääkärää antibioottivalinnasta. Tässä tilanteessa olisi hyvä olla viljelyvastaus nähtävillä, jolloin hoidon suunnittelu helpompaa.
- Komplisoitunut tippuri: keftriaksoni 1 g × 1 i.m., hoitoaika 3–5 vrk.
- Seksistä tulee pidättäytyä viikon ajan hoidon jälkeen ja käyttää kondomia negatiiviseen jälkitarkastusvastaukseen asti (3–4 vkoa). Kondomin käyttö muistettava kaikissa seksikontakteissa, myös suu- ja anaaliseksissä.
- Vakituinen seksikumppani hoidetaan samanaikaisesti, kumppanilta otetaan sekä Chlamydia trachomatis ja neisseria gonorrhoeae -nukleiinihaponäytteet että Gonokokkiviljelynäytteet mahdollisista tartuntapaikoista ennen hoitoa.

Tartunnanjäljitys ja altistuneiden ohjeistaminen

- Erityistä huomiota on kiinnitettävä partnereiden jäljityksen toteuttamiseen tartuttavalta ajalta.
- Oireettomien potilaiden tulisi informoida kumppanit 6 kuukauden ajalta ennen diagnoosia ja oireisten kahden viikon ajalta ennen oireiden alkua.
- Vakituinen seksikumppani tai -kumppanit tulee uusintatartuntojen ehkäisemiseksi tutkia ja hoitaa samanaikaisesti kuin potilas odottamatta seulontatestin tulosta. Tilapäisten kumppanien osalta odotetaan laboratoriotutkimusten tuloksia ennen hoitopäätöstä.
- Pyydetään partnereiden nimet ja muut yhteystiedot, tartunnanjäljityksen toteutumisen seurannan vuoksi.
- Sovitaan selkeästi altistuneiden kontaktoimisesta testauskäynteihin: ottaako asiakas yhteyttä partnereihin vai otetaanko yhteys terveyskeskuksesta.
- Tippurille altistuneita partnereita pyydetään käyttämään kondomia seksikontakteissa, kunnes näytevastaukset saadaan ja toimitaan näytevastausten mukaisesti. Kondomin käyttö muistettava myös suu- ja anaaliseksissä.
- Kerrotaan asiakkaalle ja altistuneille, että tartunnan voi saada uudelleen suojaamattomassa seksissä, vaikka tippuri olisi hoidettu äskettäin. Tippuriin ei saada vastustuskykyä sairastetusta taudista eikä hoidetusta tartunnasta.
- Kirjallinen potilasohje [Tippuri - Terveyskirjasto](#)

Kontrollinäytteet hoidon jälkeen

- tikkunäytteet otetaan limakalvoilta 4 viikon kuluttua niistä anatomisista paikoista, joissa tartunta on todettu ja Uretriitissa kontrollinäyte otetaan ensivirtsanäytteenottovälineillä.
- Hoidon jälkeinen kontrollinäyte on tärkeä ottaa paranemisen varmistamiseksi.
- Myös muut seksiteitse tarttuvat taudit, erityisesti kuppa ja HIV, tulee sulkea pois tippuripotilailta.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

4.8.2026

Tartuntatauti-ilmoitus ja diagnoosikirjaus tehdään hoitaneen lääkärin toimesta.

Tippurin ehkäisy

- Tippuriin ei ole rokotetta, sen voi ehkäistä ainoastaan käyttämällä kondomia kaikissa seksimuodoissa.